

ŘÁD SVATÉHO HUBERTA

SE SÍDLEM NA KUKSU

S HUBERTEM DO ŠKOLY A MOŽNÁ JEŠTĚ DÁL

LES OČIMA LESNÍHO HOSPODÁŘE

AUTOR: ING. JAN SVOBODA

WWW.RADSVATEHOHUBERTA.CZ

Název programu:

Autor:

Záměr programu:

Forma programu:

Cílová skupina:

Časová náročnost:

Místo pilotáže:

Nároky na prostory:

Les očima lesního hospodáře

Ing. Jan Svoboda

Seznámit děti s lesem, jeho využíváním, ochrannou v souvislostech nejen z pohledu návštěvníka, ale i hospodáře
Vzdělávací program, který využívá besedy a stanovišť s úkoly
Žáci 1. stupně základní školy (1. až 4. třída)

2 vyučovací hodiny

ZŠ Chrast

Vnitřní prostory školy (učebna, třída, aula, tělocvična apod.)

Materiály a pomůcky:

Dřevěné didaktické pomůcky s lesnickou tematikou, pomůcky používané v lesním provozu (lesnická průměrka, lať k měření hrání, lesnické pásno a digitální dálkoměr – výškoměr), kůže a trofeje zvěře, sbírky listů, letorostů a semenáčků.

PROGRAM

ÚVOD, PŘIVÍTÁNÍ S DĚTMI, PŘEDSTAVENÍ

LEKTOR

Beseda je rozdělena na dvě části. V první části jde o uvedení do problematiky lesa s důrazem na osvětu lesního hospodaření a jeho významu. Druhá část je samotné zapojení dětí s využitím didaktických pomůcek lesní pedagogiky.

LES, LESNÍ HOSPODAŘENÍ, TĚŽBA DŘEVA

Po představení položí lektor dětem otázky:

„Kdo z vás chodí rád do lesa a proč?“

„Představte si, že jste v lese, do kterého rádi chodíte nebo ve kterém jste byli, jakou zvěř jste tam potkali/viděli a co vše tam roste?“

„Teď si budeme povídat o stromech v našich lesích. Říkejte postupně názvy stromů. Kdo řekne název, půjde ke mně a vytvoříme společně les. Já vám ukáži, jak jako hospodář přijdu na to, zda je strom zralý ke kácení.“

„Které stromy znáte?“

Děti postupně přicházejí, přidávají nové druhy stromů (vytvářejí les). Lektor nechá děti přijít k sobě a za pomoci lesnické průměrky je v úrovni ramen změří jako jednotlivé stromy v lese, což pobídne ostatní k přemýšlení o dalších stromech, o kterých zatím nebyla řeč.

Další otázky směřuje lektor k těžbě dřeva:

„Jak myslíte, že jsou staré stromy v hospodářském lese a kdy je vhodné je těžit?“

Lektor zde zdůrazní nutnost při těžbě dodržovat lesní zákon a také význam promyšleného a plánovaného hospodaření. Například ukáže plán hospodaření zpracovaný na deset let.

METODICKÉ POZNÁMKY

Je dobré mít během celého programu stále na paměti, že je zde přítomný vyučující. Jeho aktivní účast v programu se může zvýšit i míra zapojení jednotlivých dětí. V rámci tohoto programu se např. spontánně přihlásila paní učitelka jako topol a tvořila s nimi les.

Než budeme s dětmi mluvit o způsobu těžby dřeva, je možné zamyslet se s dětmi nejprve nad samotným smyslem těžby např. otázkami: „Když se nyní kolem sebe rozhlédnete, co vše je vyrobeno ze dřeva? Jmenujte další předměty z vašeho každodenního života, které jsou vyrobeny ze dřeva? K čemu dále potřebujeme dřevo?“

„OD SEMÍNKA AŽ PO LESNÍHO OBRA“

V této části lektor jednoduchým způsobem vysvětlí princip hospodaření v lese - princip výchovy porostů ukazuje lektor na cca sedmi až osmi žácích. Vyzve je, aby přišli dopředu a postavili se k sobě co nejbliže. Jakmile všichni stojí v těsné řadě, jsou vyzváni, aby upažili. Vzhledem k těsnému prostoru upažit nelze. Poté lektor polovinu žáků nechá posadit a těm, kteří zůstali stát, zopakuje pokyn. Nyní jsou jej schopni jednoduše splnit.

Lektor popisuje, jak je potřeba se o les starat (např. probírky, prořezávky, ochrana proti škůdcům apod.), aby z něj byl co největší užitek.

UKÁZKA LESNICKÝCH POMŮCEK

Dalším bodem je ukázka lesnických pomůcek např. lať k měření hrání, lesnické pásmo a digitální dálkoměr – výškoměr.

Děti hádají, k čemu hospodář jednotlivé pomůcky potřebuje a zkoušejí si, jak fungují.

Program je svým tématem zajímavý především pro děti, které rády poznávají přírodu. V této části je příležitost i pro technicky zaměřené děti, které rády hledají odpovědi na otázky typu: Jak by se dala změřit hromada dřeva, výška stromu apod.

Lektor věnuje této části zvýšenou pozornost, protože někdy děti negativně reagují na informace, že k dobré péči o les patří i prořezávání mladých stromků.

Poté, co děti stojí těsně vedle sebe v řadě, je možné vytvořit pro publikum prostor pro vlastní nápady, jak vzniklou situaci řešit a přivést je k přemýšlení, jaké by byly důsledky, kdyby k prořezávání nedocházelo.

KDO SE STARÁ O LES - ROZDÍL MEZI LESNÍKEM A MYSLIVCEM

O les se nestarají pouze lesní hospodáři, ale mnoho dalších lidí. „Kdo další se stará o les?“

Lektor dětem říká: „Já jsem nejen lesní hospodář, ale také myslivec. Jaký je podle vás rozdíl mezi lesníkem a myslivcem?“ Lektor při výkladu prezentuje vyčiněné kůže různých druhů zvěře. Pokračuje rozdílem mezi rohem a parohem s názornými ukázkami. Zdůrazňuje, že roh je kožovitý útvar, kdežto parohy jsou kosti a každoročně jsou shazovány a narůstají nové.

Dále se ptá: „Co je činností myslivce? Proč je důležité, aby o zvěř pečoval?“ Vysvětluje, jak myslivec o zvěř pečuje - např. že připravuje budky pro hnízdící ptactvo, čistí je, chrání mláďata v době senosečí, přikrmuje drobnou zvěř (bažanty, zajíce) a spárkatou zvěř v době nouze.

Děti často zajímá, jak je to u myslivců s lovem zvěře. Lektor zdůrazňuje, že pro lov je nutná znalost zvěře a místních podmínek, ve kterých zvěř žije. Lektor vysvětluje, že myslivec loví zásadně kusy nemocné, slabé, přestárlé a v případě divokých prasat přemnožené.

Lektor je obvykle člověk, který se tematikou intenzivně zabývá a automaticky pracuje s řadou odborných výrazů. Proto je užitečné, tak jako v tomto případě, průběžně se ujišťovat, zda děti významům jednotlivých pojmů rozumí.

Dále se bude lektor v programu zabývat chováním dětí v lese. Již zde ale poukáže na nebezpečí volného pohybu psů po lese (nebezpečí poranění psích mazlíčků např. černou zvěří, naopak nebezpečí pro zvěř – zápal plic, možnost stržení psem a vliv neustálého rušení zvěře).

CO NÁM LES DÁVÁ A JAK HO CHRÁNIT

Děti o tomto tématu většinou hodně vědí, proto se lektor zaměřuje na pokládání zjišťovacích otázek.

Lektor se v této části zaměřuje na to, co nám les dává a jak ho chránit a také na to, co lesu ubližuje, co mu škodí.

Spolu s dětmi uvažuje, co je pro to možné udělat.

Lektor má zkušenost, že děti dokážou přijít např. na to, že při sběru lesních plodů je třeba udržovat pořádek a klid v lese, že se v lese nesmí řezat vánoční stromky, jezdit auty, ničit nebo kácet stromy, rozdělovat oheň.

PŘESTÁVKA

O přestávce si mohou děti prohlédnout trofeje a preparáty zvěře včetně sbírek listů, letorostů a semenáčů, nebo vyzkoušet lesnické pomůcky.

Během přestávky lektor rozdělí děti do pěti skupin.

STANOVISŤE S ÚKOLY

Každá skupina má za úkol v časovém rozpětí cca 7-10 minut splnit zadaný úkol – poskládat puzzle lesních rodinek a lesních dřevin, přiřadit k jednotlivým druhům zvěře jejich stopy, ke dřevinám plody a u pexesa najít odpovídající pár. Skupiny se po uplynutí limitu střídají ve směru hodinových ručiček.

ZÁVĚR PROGRAMU

V případě, že zbývá ještě čas, lektor odpovídá na případné dotazy dětí

NÁVAZNOST PROGRAMU

Lektor nabízí v rámci další spolupráce se školou možnost vycházky spojenou s příkrmováním zvěře a další programy s návaznou tematikou.

Na závěr programu je pro děti a jejich učení důležité ohlédnout se za jeho průběhem a pojmenovat si, co bylo pro koho užitečné. Děti mohou např. dostat na lístečkách nedokončené věty a samostatně je dokončit.

Příklady nedokončených vět:

Zopakoval/a jsem si, že ...

Dosud jsem nepřemýšlel/a o tom, že...

Překvapilo mne...

Úplně nerozumím tomu...

Až půjdu příště do lesa, chtěl/a bych ...

Chtěl/a bych lesu/lesníkům/myslivcům popřát...

OHLASY NA PROGRAM

Základní škola CHRAST
ŠKOLA VLÍDNĚJŠÍHO ZACHÁZENÍ SE ZEMÍ, VČETNĚ ZVÍŘAT A LIDÍ

DOMŮ | aktuality | kontakty | ředitelna školy | třídy | dokumenty | týdenní listek | EKOSkola | Parlament | Elektron.ŽK

Beseda s lesníkem ing. Janem Svobodou [5]
27.11.

Ve středu 23.11.2017 k nám zavítal lesník ing. Jan Svoboda. Dozvěděli jsme se spoustu zajímavostí o lese a lesních zvířatech. Zodpověděl naše otázky a na závěr jsme se rozdělili do skupin, kde jsme skládali puzzle - stromy, přiřazovali stopy k zvířátkům, skládali zvířecí rodinky. Moc se nám to líbilo. Naše spolupráce ještě zdaleka nekončí. Před Vánocemi půjdeme společně zakrmit do zásypů a krmelce. Už se těšíme.

Partner školy
Pardubický kraj
MILSET
Fraus
I R E R
Archa
PPP Pardubice
VLO Přestavky

Další odkazy
SECURUS PORTAL
Pardubického kraje
bezpečí
roliče
vltavě
škola pro demokracii
Počet návštěv od 01.02. 2008 je: **236063**

PIKTOGRAMY

"další varianta" = tzn. když konkrétní část programu by šlo udělat i jinak (možná interaktivněji, nebo ještě s jiným záměrem a cílem...)

"upřesnění - hřebíček na hlavičku" = tzn. cílem poznámky je konkrétní část programu upřesnit, podrobněji rozepsat, přesněji zacílit

"rozšiřující varianta" = tzn. když by bylo možné této části programu věnovat větší prostor nebo jít v tématu více do hloubky

"všimněte si" = tzn. teoretický komentář, který upozorňuje na nějakou pedagogickou zákonitost, fígl, který stojí za povšimnutí, nebo jen souvislost, která se může v podobných situacích hodit

"koukněte do přílohy" = tzn. do odkazu na přílohu potřebnou k realizaci programu

Tvorba vzdělávacího programu byla součástí projektu S Hubertem do školy a možná i dál, který realizoval Řád svatého Huberta za finanční podpory Ministerstva zemědělství. Metodickou část programu (školení a vytvoření metodik včetně pilotáží) podporovali lektori a mentori JOB spolek pro inovace - Sekce vzdělávání ve školství. Cílem projektu bylo vytvořit a pilotně ověřit programy pro práci s dětmi předškolního a mladšího školního věku, které budou dětem přibližovat témata udržitelného hospodářství, smysl hospodaření a užítky, které hospodaření lidem přináší.

JAK CELÝ PROJEKT PROBÍHAL?

1. část - setkání 8. – 9. 6. 2016

Vstupní inspirace...nápadník...hledání možností, jak na to...plánování programů pro děti/školy

V této části měl každý možnost se seznámit s tím, co pro děti připravují ostatní, představit své zkušenosti, získat databázi konkrétních postupů, aktivit, které jim pomůžou: čerpat ze zkušeností dětí, aktivně do programu děti zapojit, naplánovat program. Cílem této části bylo získat podporu pro vytvoření svého programu, který bude reálně využit v praxi.

2. část - průběžně mezi setkáními

Individuální písemné vytváření/upravování vlastních programů...možnost využití konzultací s lektory...příprava materiálů, pomůcek, prostředí...

V této části každý (případně dvojice či skupina) vytvářel program pro děti/školy tak, aby bylo možné jej v praxi ověřit. V této písemné přípravě byly např. náměty na konkrétní aktivity s dětmi, pracovní listy, pomůcky apod. Na to všechno nebyli autoři sami. Každý tvůrce programu měl „svého“ konzultanta, kterému program zasílal, on se s ním seznámil a v rámci konzultací (mail, skype, telefon, osobní setkání) společně dotvořili, vyjasnili si otázky apod.

3. část - setkání 21. – 22. 9. 2016

Sdílení...inspirace...nápady ostatních...povzbuzení do realizace...vyhodnocování zrealizovaného programu...

V této části měl každý příležitost se inspirovat připravenými programy ostatních kolegů, načerpat nápady pro dokončení svého programu. Společně jsme hledali možnosti, jak konkrétně získávat školy/učitele pro spolupráci a jak vyhodnocovat zrealizovaný program z pohledu dítěte, učitele, školy, hospodáře.

4. část - průběžně

Dokončení programu...závěrečné konzultace...oslovení škol/učitelů...příprava na vlastní realizaci

5. část - do konce listopadu 2016

Vlastní realizace programu...vyhodnocení...odměna

V této části kurzu pilotně autoři ověřili svůj připravený program, sepsali jednoduchou závěrečnou zprávu a zaslali pro zpracování lektorům a mentorům JOB spolek pro inovace - Sekce vzdělávání ve školství.

